

دنیا خمایی - محمد تقی زاده دهه ۹۰ را باید دهه ستاره‌ها و سینماگران جوان و نسل تازه سینمای ایران دانست که در اوج سختی‌های مدیریتی و مشکلات اجتماعی ظهور و بروز یافته و چراغ سینمای ایران را روشن نگاه داشتند. در میان فیلمسازان سعید روستایی، محمد حسین مهدویان، هومن سیدی، بهرام توکلی، پیشتاز و جریان ساز شدند و در نسل بازیگری نوید محمدزاده شامل ستاره و هنرمند را توانان تداعی کرد. پیمان معادی با حضور در پروژه‌های بین‌المللی و شهاب حسینی با موفقیت در کن و اسکار، پرچم سینمای ایران را در جهان برافراشتند. نرگس آبیاری با فیلم‌های زنانه و کارگردانی قدرتمندش نوید حضور یک فیلمساز متفاوت و موفق را داد و مجید پرزگر به عنوان تهیه‌کننده مولف ۱۰ فیلم ساخت و در نهایت هدیه تهرانی پس از سال‌ها کم‌کاری بازگشتی شکوهمند در این دهه داشت. همه این اتفاقات در دهه‌ای افتاد که شروعش با انحلال خانه سینما بود، در توقیف و ممیزی فیلم‌ها رگوردار بود و کرونا و تعطیلی سینماها و نمایش خانگی سرعت‌گیرهای اصلی فروش فیلم‌ها و دیده‌شدن فیلم‌ها در سینماها بودند. در ادامه با هم در چند بخش ماندگارهای دهه نود در سینما و در بخش‌های مختلف را مرور خواهیم کرد.

برترین بازیگران دهه ۹۰

- نوید محمدزاده «ابد و یک روز» و «متری شیش و نیم»
- «قصر شیرین» و «امین حیایی» «شعله‌ور»
- «هوتن شکیبا» «شبی که ماه کامل شد»
- «شهاب حسینی» «فروشنده»
- «پیمان معادی» «درخت گردو»
- «حامد بهداد» «آرایش غلیظ»
- «سعد سهیلی» «لاتاری»
- «سارا بهرامی» «دارکوب»
- «لیلا حاتمی» «رگ خواب»
- «الناز شاکر دوست»
- «شبی که ماه کامل شد»
- «هادی حجازی فر» «ایستاده در غبار»
- «طناز طباطبایی» «خشم و هیاهو»

داد اما برگ برنده‌ای در همکاری با رضا میرکریمی رو کرد و قاب‌های خیره‌کننده در همکاری با محسن قرایی در «سد معبر» و همچنین با شهرام شاه حسینی در «خانه دختر» باقی گذاشت. او حالا با خطایی بسیار کمتر، پرونده این دهه را برای خود بست و در مدیوم تلویزیون اینترنتی ردی قوی از خود به جای گذاشت.

بعد از هوتن شکیبا بازیگر دیگری هم از دل تلویزیون به مخاطب با جلیل سامان معرفی شد و آن کسی نیست جز سارا بهرامی که

● **تغییر جهت:** امین حیایی، سعید آقاخانی و الناز شاکر دوست سه بازیگری هستند که در دهه اخیر تغییر چهره معنادار در مسیر و کارنامه بازیگری خود دادند و البته این تغییر در مسیر کاملاً مثبت، متضاد و موفق بود. سعید آقاخانی پس از سال‌ها نقش آفرینی در سریال‌ها و فیلم‌های طنز در فیلم‌های سینمایی جدی از جمله «خداحافظی طولانی»، «خون شد»، «حمال طلا»، «قسم» و «کامیون»، تحسین منتقدان را برانگیخت و در نهایت سینمای ایران در ۱۳۹۳ و به خاطر حضور متفاوت و قدرتمند وی در فیلم «خداحافظی طولانی» سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد را به وی اعطا کرد.

امین حیایی نیز مسیری تقریباً مشابه با آقاخانی را در سینما پیمود و از پبله و کلیشه فیلم‌های طنز و تجاری سینمای ایران بیرون آمد و رخ تازه‌ای از خود در سینمای ایران به نمایش گذاشت که چرخشی ۱۸۰ درجه در مقابل فیلم‌های دهه ۸۰ وی بود. «دارکوب»، «شعله‌ور»، «در خونگه» و سریال «آزاده» بخشی از هنر آفرینی‌های متفاوت و تغییر مسیر وی بودند که نامزدی سیمرغ برای «در خونگه» و دیپلم افتخار «شعله‌ور» را از آن او کردند.

الناز شاکر دوست را نباید حسن ختام این لیست دانست و می‌شود جواد عزتی را به این اسامی اضافه کرد که محمد کارت استفاده بسیار درستی از او در «شنای پروانه» در سال ۹۸ کرد. پس از آن امیر جدیدی، سحر دولتشاهی، نگار جواهریان، هانیه توسلی و حتی هدیه تهرانی را نیز می‌توان به این سیاهه اضافه کرد. اما تفاوت شاکر دوست شاید با بقیه در تغییر جهت و رشد قابل توجه

کامل شد» بود که سیمرغ بلورین نقش اول مرد جشنواره سی و هشتم فیلم فجر را نیز برای او به ارمغان آورد. شکیبا در فیلم جدید آبیاری «بلق» نیز آنچنان قدرتمند و متفاوت بود که بسیاری نامزد شدن وی در میان کاندیدای سیمرغ را به کم‌لطفی داوران نسبت دادند. نتیجه آنکه اگر چه هوتن شکیبا در مقایسه با نوید محمدزاده تا حدی کم‌کارتر است اما زوج شکیبا و محمدزاده بدون شک از بهترین‌های دهه ۹۰ در زمینه بازیگری هستند. در میان نتایج نتایج نتایج نتایج درخشانی هم برای پانته‌آ پناهی‌ها افتاد و با «نفس» و فیلم سیاوش اسعدی بیشتر از قبل ما را به داشتن بازیگر زنی توانا و همه نقش حریف در سینما امیدوار کرد.

● **تثبیت:** شهاب حسینی، پیمان معادی، حامد بهداد و طناز طباطبایی، چهره‌هایی بودند که دهه ۹۰ باعث تثبیت آن‌ها در سینما و تایید و تحسین قدرت بازیگری آن‌ها در میان مخاطبان داخلی و خارجی بود. پیمان معادی و شهاب حسینی با پیوستن به پروژه‌های بین‌المللی مسیر بازیگری در جهان را دنبال کردند و معادی با حضور در ۴ فیلم سینمایی و یک سریال تلویزیونی در این راه موفق‌تر بود. معادی همچنین برای فیلم «ابد و یک روز» نامزد سیمرغ و برای «درخت گردو» موفق به دریافت سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد جشنواره شد. هر چند که سریال نمایش خانگی «شهرزاد» محل قدرتمندی برای تثبیت بیشتر شهاب حسینی پیش چشم مخاطب بود اما او در سال ۲۰۱۲ توانست برای نخستین بار جایزه جشنواره کن در رشته بازیگری را به نام هنر پیشه‌ای از ایران ثبت کند و باعث شد جلوه تازه‌ای از سینمای ایران در جهان نمایان شود.

حامد بهداد ترجیح داد در دهه ۹۰، خود را در نقش‌های مختلف محک بزند و دیگر از آن پرکاری قبل خبری نبود که با انتخابی بسیار درخشان و همکاری غبطه‌برانگیزی همراه بود که با حمید نعمت‌الله در ابتدای این دهه در «آرایش غلیظ» داشت و یک شمایلی ماندگار را ثبت کرد که کمتر بازیگری می‌تواند تا آن میزان بی‌پروا در اکت و رها در بیان و رفتار مقابل دوربین، نقش یک معنادار را ایفا کند که مانیا و شیدایی خاصی هم دارد. او در آخرین سال‌های این دهه بازی در فیلم «شنای پروانه» را به خاطر سفرش از دست

● **دهه ۹۰ خورشیدی، سال شکوفایی، تثبیت و تغییر جهت چند نسل مختلف سینمای ایران بود که باعث جریان‌سازی‌های متفاوت با دهه‌های قبل در سینمای ایران شد:**

شکوفایی: نوید محمدزاده و هوتن شکیبا مهم‌ترین تولیدات بازیگری سینمای ایران بودند که اتفاقاً هر دو پرورش‌یافته نتایج بودند، در تلویزیون حضور یافتند و در سینما چهره شدند. محمدزاده که روی صحنه نتایج می‌درخشید و با

کارگردانان شاخص آن مدیوم مشغول فعالیت بود، بالاخره دیده شد و سعید روستایی او را جست و با نقش آفرینی در فیلم «ابد و یک روز» گویی ره صد ساله را یک شبه پیمود و به سرعت خود را تثبیت کرد؛ هر چند که قبل از آن با رضا درمیشیان و هومن سیدی هم کار کرده بود. محمدزاده دقیقاً انتخاب کرد و همراهی با محمدصادق رنجکش‌شان در چند پروژه توانست برای او جایگاهی بسازد که بدون در اولویت بودن مسائل مالی با خیال راحت‌تری دست به انتخاب بزند. در آخرین سال این دهه حالا او در مدیومی دیگر با سریال «فوراغ» می‌درخشید. محمدزاده بازیگری است که قواعد بازی کردن را بلد است و مانند دیگر هم‌تایش یعنی هوتن شکیبا، ذکاوت زیادی در گزینش نقش و مال خود کردن کاراکتر دارد.

هوتن شکیبا دیگر چهره مستعد بازیگری دهه ۹۰ نیز مسیر تقریباً مشابهی با محمدزاده داشت و تلویزیون کمک زیادی به دیده شدن او کرد. شکیبا که در نتایج، تجربه کارگردانی هم داشت با سریال «لیسانس‌ها» به مخاطب عام معرفی شد اما اوج‌گیری او در سینما در فیلم نرگس آبیاری «شبی که ماه

